

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/36/2013
Identifikačné číslo spisu:	4113216163
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4113216163.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú J., narodenú XX. mája XXXX, dieťaťa rodičov Ing. S., bývajúceho v R., a Ing. E., bývajúcej v R., v konaní o úpravu styku starých rodičov RNDr. S. a JUDr. K. s vnučkou J. a návrhu na vydanie predbežného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 13 P 171/2013 a na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 7 NcC 12/2013, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Nitre z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

rozhodol:

I. Sudcovia Krajského súdu v Nitre JUDr. Sidónia Sládečková, JUDr. Soňa Zmeková, JUDr. Erika Madarászová, JUDr. Vladimír Pribula, JUDr. Renáta Pátrovičová, JUDr. Boris Minks, JUDr. Mária Hušeková, JUDr. Vladimír Novotný, JUDr. Jarmila Pogranová, JUDr. Lýdia Gálisová, JUDr. Marta Polyáková, JUDr. Dagmar Podhorcová, Mgr. Ingrid Vallová, JUDr. Veronika Svoradová, JUDr. Katarína Marčeková, JUDr. Dušan Harbuta, JUDr. Ingrid Doležalová, JUDr. Adriana Kálmánová, PhD., JUDr. Roman Greguš, JUDr. Pavol Pilek, JUDr. Eva Hritzová, JUDr. Ján Bzdúšek, Mgr. Erik Németh, JUDr. Dana Kálnayová, JUDr. Darina Vargová, JUDr. Marta Molnárová, JUDr. Ján Vanko, JUDr. Zita Mayoová, JUDr. Ľubica Medvecká, PhD., Mgr. Adriana Némethová, JUDr. Ľubomíra Kubáňová, JUDr. Stanislav Libant, JUDr. Štefan Hrvola s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 13 P 171/2013 a na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 7 NcC 12/2013.

II. Sudcovia Krajského súdu v Nitre JUDr. Pavel Lukáč, JUDr. Viola Takáčová, PhD., JUDr. Ingrid Kišacová, a JUDr. Ján Bernát nie s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 13 P 171/2013 a na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 7 NcC 12/2013.

III. Prejednávanie a rozhodovanie tejto veci (vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 13 P 171/2013 a na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 7 NcC 12/2013) až do jej právoplatného skončenia sa prikazuje Krajskému súde v Trenčíne.

Odôvodnenie

V konaní, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 13 P 171/2013 o úpravu styku starých rodičov s vnučkou, oznámili sudcovia Okresného súdu Nitra, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.).

O tom, či sudcovia Okresného súdu Nitra sú v tejto veci vylúčení z prejednávania a rozhodovania, mal rozhodnúť Krajský súd v Nitre ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) v konaní sp. zn. 7 NcC 12/2013. Pretože podľa oznámení sudcov Krajského súdu v Nitre sú aj u nich dané dôvody vylučujúce ich z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.), bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Nitre (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia sudcov (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o nezáujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezáujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezáujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so

zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Deltcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať (resp. oznamovať) zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Judikatúra sa ustálila v názore, že skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp. zn. 3 Nc 13/2009 prijaté občianskoprávnym kolégium Najvyššieho súdu 28. mája 2009 na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Vo výrokovej časti tohto uznesenia (výrok I.) sú uvedení sudcovia Krajského súdu v Nitre, ktorí sa vyjadrili tak, že majú k navrhovateľke 2/ JUDr. Márii Hušekovej (tiež sudkyni Krajského súdu v Nitre) bližší osobný - priateľský vzťah, pri ktorých dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., a ktorá ich vylučuje z prejednávania a rozhodovania v danej veci. Pre pomer k veci je z prejednávania a rozhodovania veci vylúčená aj sudkyňa JUDr. Mária Hušeková, ktorá je účastníčkou konania.

Sudcovia Krajského súdu v Nitre JUDr. Pavel Lukáč, JUDr. Viola Takáčová, PhD., JUDr. Ingrid Kišacová a JUDr. Ján Bernát obavy zo zaujatosti deklarujú vzhľadom na „ich pomer“ k navrhovateľke 2/ (sudkyni Krajského súdu v Nitre), ktorý vyvodzujú zo vzťahu kolegiálneho - profesionálneho (tiež prokurátorského vzťahu u JUDr. Jána Bernáta). Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti dotknutých sudcov („cítia sa byť zaujatými“) je potrebné konštatovať, že ich obava (pocit) z nestrannosti, nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Pokiaľ nedôjde k preukázaniu konkrétnych pochybností, nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti namietaných sudcov zo subjektívneho hľadiska. Ich vyjadrenia neindikujú v

tejto roviny žiadne konkrétne obavy (okolnosti), ktoré by odôvodňovali pochybnosti o ich nezáujatosti. Dôvodom k pochybnostiam o ich nezáujatosti nemôžu byť ani úvahy založené na skutočnosti, že v danej veci je účastníčkou konania na strane navrhovateľka ich kolegyňa - sudkyňa pôsobiaca na rovnakom súde, pretože (len) takúto skutočnosť samú osebe nie je možné hodnotiť ako dôvod, ktorý by bol spôsobilý ovplyvniť nestranné rozhodovanie.

Žiada sa ďalej pripomenúť, že pokiaľ ide o vzťah sudcu k účastníkovi konania, ktorý je sudcom, je súdna prax jednotná v názore, že kolegiálny vzťah, ktorý neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nezakladá dôvod pochybovať o nezáujatosti sudcu, a to ani v prípade, ak je účastníkom konania sudca vykonávajúci svoju funkciu na tom istom súde, keďže vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti (obdobne napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Nc 1/2012, sp. zn. 7 Nc 35/2012, sp. zn. 1 Nc 9/2012, sp. zn. 1 Nc 8/2010 a iné).

V zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sú sudcovia pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou a zákonom.

Sudca musí vystupovať nezáujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanej veci, k účastníkom konania a k ich zástupcom vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva (profesijnej činnosti) má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopností ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosť o jeho nezáujatosti. Vzájomné vzťahy sudcov vykazujú vo všeobecnosti znaky čisto profesionálnosti a kolegiality, ktoré ešte samé osebe v ničom nezakladajú možnosť vzniku pochybností o ich nezáujatosti alebo neobjektívnosti. Vo výrokovej časti tohto uznesenia (výrok II.) sú uvedení sudcovia (ktorí svoj vzťah k navrhovateľke 2/ vyvodzujú len zo vzťahu profesionálneho a kolegiálneho, bez toho, aby tento mal prekročiť tomu zodpovedajúce medze, čo objektívne nezakladá dôvod pochybovať o nezáujatosti) u ktorých Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. a tak rozhodol o ich nevyhlásení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Žiaden zo sudcov uvedených vo výroku II. tohto uznesenia nie je v rozvrhu práce Krajského súdu v Nitre pre rok 2013 zaradený pre výkon funkcie sudcu ako predsedu senátu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že tu nastala procesná situácia, na ktorú dopadá § 12 ods. 1 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože nemožno z nevyhlásených sudcov zostaviť trojčlenný senát zložený z predsedu senátu a dvoch členov senátu, musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa. Vzhľadom na to prikázal vec až do jej právoplatného skončenia Krajskému súdu v Trenčíne.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.